

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
1. Pola elektromagnetyczne	11
1.1. Informacje wstępne	11
1.2. Źródła pól elektromagnetycznych w otoczeniu człowieka	14
1.3. Wpływ pola elektromagnetycznego na organizm ludzki	17
1.4. Środki i metody ograniczające narażenie na PEM	20
<i>Pytania</i>	21
2. Elektryczność statyczna	22
2.1. Zagrożenia powodowane elektrycznością statyczną	23
2.2. Zapobieganie elektryczności statycznej	27
2.3. Ochrona urządzeń elektronicznych przed ładunkami elektrostatycznymi wprowadzanymi przez personel	29
<i>Pytania</i>	31
3. Ogólne zasady eksploatacji urządzeń elektrycznych	32
3.1. Warunki pracy urządzeń elektrycznych	32
3.2. Dokumentacja techniczno-eksploatacyjna	34
3.3. Instrukcja eksploatacji	34
3.4. Przyjmowanie urządzeń do eksploatacji	35
3.5. Organizacja bezpiecznej pracy	36
3.6. Sprzęt ochronny	42
3.7. Zapobieganie zagrożeniom pożarowym	44
<i>Pytania</i>	44
4. Szczegółowe zasady eksploatacji urządzeń elektrycznych	45
4.1. Generatory	45
4.1.1. <i>Zasady budowy i działania</i>	45
4.1.2. <i>Uruchomienie generatora synchronicznego</i>	47
4.1.3. <i>Zasady ruchu i eksploatacji generatorów</i>	47
4.1.4. <i>Przeciążenie generatora</i>	48
4.1.5. <i>Odlączenie od sieci i zatrzymanie generatora</i>	48
<i>Pytania</i>	48
4.2. Transformatory energetyczne	49
4.2.1. <i>Podział transformatorów</i>	49
4.2.2. <i>Budowa i parametry transformatorów</i>	50

4.2.3. Zasady eksploatacji transformatorów energetycznych	52
4.2.4. Ogłędziny, przeglądy i remonty transformatorów	53
4.2.5. Postępowanie w przypadku awarii i zakłóceń	53
4.2.6. Zakres badań eksploatacyjnych transformatorów energetycznych	54
4.2.7. Badania i pomiary transformatorów energetycznych	61
4.2.7.1. Pomiar rezystancji uzwojeń transformatorów	61
4.2.7.2. Pomiar rezystancji izolacji uzwojeń transformatorów	63
4.2.7.3. Badania oleju	63
4.2.7.4. Pomiar rezystancji uziemień roboczych transformatorów	64
<i>Pytania</i>	64
4.3. Stacje elektroenergetyczne	64
4.3.1. Podział stacji ze względu na warunki eksploatacji	65
4.3.2. Czynności łączeniowe	66
4.3.3. Ogłędziny i przeglądy	67
4.3.4. Zakres i terminy pomiarów i prób eksploatacyjnych	68
4.3.5. Urządzenia zawierające sześćfluorek siarki SF ₆	72
<i>Pytania</i>	73
4.4. Sieci napowietrzne	73
4.4.1. Wymagania dotyczące montażu linii napowietrznych	75
4.4.2. Zasady eksploatacji linii napowietrznych	75
4.4.3. Zakres badań eksploatacyjnych linii napowietrznych	77
<i>Pytania</i>	79
4.5. Linie kablowe	79
4.5.1. Klasyfikacja i określenia	79
4.5.2. Zasady eksploatacji linii kablowych	80
4.5.3. Badania i pomiary eksploatacyjne linii kablowych	83
4.5.3.1. Sprawdzenie ciągłości żył	83
4.5.3.2. Pomiar rezystancji izolacji linii kablowej	84
4.5.3.3. Próba napięciowa kabla	84
<i>Pytania</i>	86
4.6. Instalacje elektryczne	86
4.6.1. Układy sieciowe	88
4.6.2. Zasady doboru i układania przewodów w instalacjach	89
4.6.3. Dobór zabezpieczeń przewodów	91
4.6.4. Wymagania dotyczące wyposażenia instalacji	92

4.6.5. Zasady eksploatacji instalacji elektrycznych	93
<i>Pytania</i>	96
4.7. Baterie kondensatorów do kompensacji mocy biernej	96
4.7.1. Zastosowanie i budowa kondensatorów elektroenergetycznych	96
4.7.2. Zasady eksploatacji baterii kondensatorów	97
<i>Pytania</i>	103
4.8. Elektryczne urządzenia napędowe	103
4.8.1. Rozruch i regulacja prędkości silników asynchronicznych	106
4.8.2. Dobór silników do warunków	107
4.8.3. Zabezpieczenia silników	108
4.8.4. Zasady eksploatacji silników	109
4.8.5. Ogłędziny, przeglądy i remonty urządzeń napędowych	109
4.8.6. Zakres badań eksploatacyjnych silników elektrycznych	111
4.8.7. Badania i pomiary urządzeń napędowych	113
4.8.7.1. Pomiar rezystancji uzwojeń silników	113
4.8.7.2. Pomiar rezystancji izolacji uzwojeń silników	113
4.8.7.3. Sprawdzanie stanu ochrony przeciwporażeniowej	114
<i>Pytania</i>	114
4.9. Urządzenia oświetleniowe	114
4.9.1. Określenia i wymagania	114
4.9.2. Ogłędziny i przeglądy	117
<i>Pytania</i>	119
4.10. Urządzenia elektrotermiczne	119
4.10.1. Budowa i zasada działania wybranych urządzeń elektrotermicznych	120
4.10.1.1. Urządzenia rezystancyjne (oporowe)	120
4.10.1.2. Urządzenia elektrodowe	120
4.10.1.3. Urządzenia łukowe	121
4.10.1.4. Urządzenia indukcyjne	121
4.10.2. Pomiary i regulacja temperatury w urządzeniach elektrotermicznych	122
4.10.3. Zasady eksploatacji urządzeń elektrotermicznych	122
4.10.4. Ogłędziny, przeglądy i remonty urządzeń elektrotermicznych	123
4.10.5. Zakres badań i wymagań technicznych urządzeń elektrotermicznych	124
<i>Pytania</i>	125
4.11. Zespoły prądotwórcze	126
4.11.1. Ogólne zasady eksploatacji	126
4.11.2. Uruchomienie i zatrzymywanie zespołu prądotwórczego	126

4.11.3. Środki ostrożności przy obsłudze zespołów prądowórczych	127
<i>Pytania</i>	128
4.12. Elektrofiltry	128
4.12.1. Wymagania dotyczące instalacji	129
4.12.2. Zasady eksploatacji elektrofiltrów	130
<i>Pytania</i>	131
4.13. Urządzenia prostownikowe i akumulatory	132
4.13.1. Rodzaje i charakterystyka akumulatorów	133
4.13.2. Zasady eksploatacji urządzeń prostownikowych i akumulatorów	135
4.13.3. Oględziny i przeglądy urządzeń prostownikowych i akumulatorów	136
4.13.4. Przebieg oraz ocena wyników pomiarów urządzeń prostownikowych i akumulatorów	137
<i>Pytania</i>	139
4.14. Urządzenia energoelektroniczne	139
4.14.1. Budowa i właściwości urządzeń energoelektronicznych	140
4.14.2. Zabezpieczenia przetężeniowe i ziemnozwarciowe urządzeń energoelektronicznych	141
4.14.3. Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach energoelektronicznych	142
4.14.4. Zasady eksploatacji urządzeń energoelektronicznych	143
4.14.5. Oględziny, przeglądy i remonty urządzeń energoelektronicznych	145
4.14.6. Zakres badań eksploatacyjnych urządzeń energoelektronicznych	145
<i>Pytania</i>	146
4.15. Urządzenia spawalnicze	146
4.15.1. Klasyfikacja i zasady eksploatacji	146
4.15.2. Badania i pomiary eksploatacyjne spawarek elektrycznych	149
4.15.2.1. Pomiar rezystancji izolacji spawarki	149
4.15.2.2. Pomiar rezystancji izolacji transformatorów zainstalowanych w spawarkach	150
4.15.2.3. Pomiar napięcia biegu jałowego po stronie wtórnej spawarek i zgrzewarek	150
4.15.2.4. Sprawdzenie stanu ochrony przeciwporażeniowej	151
<i>Pytania</i>	151
5. Zasady stosowania urządzeń elektrycznych w strefach zagrożonych wybuchem	152
5.1. Klasyfikacja przestrzeni i stref zagrożenia	152
5.2. Zasady budowy i doboru urządzeń elektrycznych do pracy w warunkach zagrożenia wybuchem	153
5.3. Zasady eksploatacji urządzeń elektrycznych w warunkach zagrożenia wybuchowego	155

5.4. Oględziny i przeglądy urządzeń elektrycznych w warunkach zagrożenia wybuchowego	156
<i>Pytania</i>	159
6. Ochrona odgromowa i przeciwprzepięciowa	160
6.1. Rodzaje i charakterystyka przepięć	160
6.2. Zasady ochrony odgromowej obiektów budowlanych	160
6.3. Zasady ochrony przeciwprzepięciowej	162
<i>Pytania</i>	165
7. Ochrona przeciwporażeniowa	166
7.1. Działanie prądu elektrycznego na człowieka	166
7.2. Zagrożenia porażeniowe i statystyka porażen prądem	167
7.3. Organizacyjne środki ochrony przeciwporażeniowej	167
7.4. Techniczne środki ochrony przeciwporażeniowej	168
7.4.1. Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach o napięciu do 1 kV	168
7.4.1.1. Ochrona podstawowa (przed dotykiem bezpośrednim)	169
7.4.1.2. Ochrona przy uszkodzeniu (przy dotyku pośrednim)	171
7.4.2. Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach o napięciu powyżej 1 kV	180
7.5. Przewody ochronne i wyrównawcze	183
7.6. Badania odbiorcze i eksploatacyjne środków ochrony przeciwporażeniowej	185
7.6.1. Ogólne zasady wykonywania badań	185
7.6.2. Zasady wykonywania badań i pomiarów	185
7.6.2.1. Badania i pomiary ochrony podstawowej	185
7.6.2.2. Badania i pomiary ochrony przy uszkodzeniu	186
7.6.2.3. Badania i pomiary eksploatacyjne w urządzeniach o napięciu powyżej 1 kV	190
<i>Pytania</i>	193
8. Udzielanie pomocy przedlekarskiej	194
<i>Pytania</i>	197
9. Zbiorcze zestawienie pytań i odpowiedzi	198
Bibliografia	221
3.5. Organizacja bezpiecznej pracy (w brzmieniu obowiązującym od dnia 26 marca 2020 r.)	225